

INTERNATIONAL JOURNAL OF FIELD EDUCATION

The Effect Of Speaking Education Course On The Critical Speaking Skills And Speaking Anxieties Of Prospective Turkish Teachers^{*}

Bünyamin Sarikaya¹

Muş Alparslan University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Turkish Education

<https://orcid.org/0000-0002-8393-7127>

ABSTRACT

In this study, it is aimed to investigate the effect of the speech education course, which is taught in the Turkish Language Education Department in the spring semester, on the critical speaking skills and speaking anxieties of prospective Turkish teachers. In the study, an experimental design with pretest-post test control group was used. The study was carried out in the spring semester of the 2018-2019 academic year. The study group of the study consists of 2nd and 3rd year students studying in Turkish Education Department of Muş Alparslan University. The 2nd grade students who did not take the speech education course constitute the control group and the 3rd grade students who took the speech education course constitute the experimental group. "Critical Speaking Skills Scale" developed by Söylemez (2015) and "Speaking Anxiety Scale" developed by Sevim (2012) were used as data collection tools. The data obtained in the study were analyzed using a statistical program. As a result of the study, it was determined that the speech education course taught in the Turkish Language Education Department in the spring semester did not make a significant difference in the critical speaking skills of the prospective Turkish teachers, but decreased their speaking anxieties.

Key Words: Speaking education, critical speaking, anxiety

ARTICLE INFO

Received: 05.03.2020

Published online:

20.06.2020

^{*} This study was held in Erzurum on 21-23 June 2019. Presented as an oral presentation in the "International Turkish Language and Literature Information Feast."

¹ Associate Professor

b.sarikaya@alparslan.edu.tr

Konuşma Eğitimi Dersinin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Konuşma Becerilerine ve Konuşma Kaygılarına Etkisi*

Bünyamin Sarıkaya¹

*Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,
Türkçe Eğitimi*

<https://orcid.org/0000-0002-8393-7127>

ÖZET

MAKALE BİLGİSİ

Çalışmada Türkçe öğretmenliği ana bilim dalında bahar dönemlerinde okutulan konuşma eğitimi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerilerine ve konuşma kaygılarına etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada ön test - son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Çalışma 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Muş Alparslan Üniversitesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 2. ve 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Konuşma eğitimi dersini almayan 2. sınıf öğrencileri kontrol grubunu, konuşma eğitimi dersini alan 3. sınıf öğrencileri deney grubunu oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama araçları olarak Söylemez (2015) tarafından geliştirilen “Eleştirel Konuşma Becerisi Ölçeği” ve Sevim (2012) tarafından geliştirilen “Konuşma Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler bir istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda Türkçe öğretmenliği ana bilim dalında bahar dönemlerinde okutulan konuşma eğitimi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerilerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı ancak Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarını düşürdüğü tespit edilmiştir.

Alınma Tarihi:
05.03.2020
*Çevrimiçi yayınlanma tarihi:*20.06.2020

Anahtar Kelimeler: Konuşma eğitimi, eleştirel konuşma, kaygı

Giriş

İnsanlar arasında iletişim kurmaya yarayan dilin birçok işlevi bulunmaktadır. Dil bu işlevlerini temel dil becerilerinden olan konuşma becerisiyle yerine getirmektedir. Bu açıdan konuşma becerisinin insan hayatında çok önemli bir yer edindiği kaçınılmazdır.

---

* Bu çalışma 21-23 Haziran 2019 tarihlerinde Erzurum’da düzenlenen “II. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Bilgi Şöleni”nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ *Doçent Doktor*
b.sarikaya@alparslan.edu.tr

Konuşmak kavramı TDK Türkçe Sözlük'te (2011) "Bir dilin kelimeleriyle düşüncesini sözlü olarak anlatmak" , "belli bir konudan söz etmek" biçiminde tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra alan yazında "insanın doğuştan sahip olduğu, zaman içinde öğrenip yaşamak suretiyle edindiği düşünce ve görüşleri ile kendi istek ve duygularını belli bir maksatla karşısındakine veya karşısındaki kişilere iletebilmesi" (Çongur, 1995: 42) ve "zihinsel bir çabayla, zihinsel birikimle oluşturulan iletinin dil aracılığıyla karşısındakine sunulması" (Adalı, 2003: 27) şeklinde de tanımlandığı görülmektedir. Bu bilgiler ışığında konuşma insanoğlunun duygu, düşünce ve isteklerini karşı tarafa yani muhatabına belli bir süreç içerisinde aktarması olarak tanımlanabilir.

Konuşmak kavramıyla ilişkili olan iki önemli kavram bulunmaktadır: Eleştirel konuşma becerisi ve konuşma kaygısı. Bu iki kavramın insanlarda tam olarak işlevinin yerleşmesi için belli bir süreç ve eğitim gerektirdiği bilinmektedir.

Kaygı, Türkçe Sözlükte (TDK, 2011) "Üzüntü, endişe duyulan düşünce, tasa" olarak tanımlanır. Kaygı kavramı insan hayatının birçok döneminde ortaya çıkmaktadır. Yaşanan durum ve olaylar kaygı düzeyini etkilemektedir. Kaygının etkisini yansıttığı kavramlardan biri de konuşma becerisidir. Baki ve Karakuş (2015: 261)'a göre konuşma kaygısı, kaygının çeşitlerinden biridir ve bir fobidir. Öte yandan Gürzap (2010) günlük hayatta en çok görülen kaygının konuşma kaygısı olduğunu hatta kimi zaman çok donanımlı, bilgili, eğitilmiş ve tecrübeli bireylerin bile bir topluluk karşısında konuştuğunda bu korkuyu yaşadıklarını ifade etmiştir.

İşcan ve Karagöz (2016: 202) konuşma kaygısının giderilmesi için şu önerilerde bulunmuşlardır:

- Öğretmen adaylarının ve öğrencilerin konuşma kaygılarının artmasına sebep olan unsurlarla ilgili farkındalık kazanmaları gerekmektedir.
- Farkındalık oluşması durumunda kaygıyı oluşturan unsurlardan kaçmak yerine onlarla başa çıkmayı denemelidirler.
- Öğrenme - öğretme sürecinin başında öğrencilerin psikolojik ihtiyaçları belirlenmeli ve ona göre önlem alınmalıdır.

Eleştirel konuşma öğrencilerin konuşarak düşünme ve anlama becerilerini geliştirmelerine önemli katkı sağlamaktadır. Bu konuşma türü öğrencilerin işbirliği yapma, tartışma, ortak karar verme ve sorun çözme gibi becerilerini de geliştirmektedir. Eleştirel konuşmada kullanılan kelime ve cümlelerin seçimi de dikkatle yapılmaktadır (MEB,2009). Eleştirel anlatıcılar sosyal becerilere sahip, grupla çalışabilen ve işbirliği yapan kişilerdir. Eleştirel anlayışın egemen olduğu öğrenme ortamında öğrenciler kendilerini yazılı ya da sözlü olarak ifade ederken olay ve durumlara tarafsız bakma, yorum yapma, fikrî çözüm üretme becerilerini geliştirme becerileri kazanırlar (Karadüz,2010:1566-68).

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Türkçe eğitimi ana bilim dalında okutulan konuşma eğitimi dersinin öğretmen adaylarının gelişimlerinde önemi fazladır. Bu bağlamda bu dersin hem teorik hem de uygulama kısmının süreç içerisinde sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi gerekir. Böyle olması durumunda öğretmen adaylarının konuşma becerilerinin gelişmesi de olumlu yönde gelişecektir.

Bulut, Açık ve Çiftçi (2016: 3)'ye göre öğretmen adaylarına konuşma becerileri sağlıklı bir şekilde kazandırılmadan bu kişilerin mesleğe başlamaları durumunda öğrencilerine yararlı olamayacakları ifade edilmiştir. Konuşma eğitimi dersi bu açıdan da son derece önemlidir.

Bu çalışmada dönem boyunca işlenen konuşma eğitimi dersinin içeriği programda şu şekilde ifade edilmiştir (YÖK, 2007: 93): Anlatma Teknikleri I: Konuşma Eğitimi (2-2-3):

“Konuşma becerisinin kuramsal boyutlarıyla açıklanması. Düşüncenin betimlenmesi, açılımı, savunulması ve kanıtlanması, örneklenerek açık seçik biçimde üretim aşamasına sokuluşunun mercek altına alınması. Konuşma organları, diyafram kontrolü. Ses çalışmaları. Belli bir konuda akıcı ve güzel konuşma becerisinin geliştirilmesi. Öğretmen adaylarının, ilköğretim Türkçe dersleri için çeşitli konuşma alıştırmalarıyla tanıştırılmaları ve konuşma becerilerini geliştirebilmeleri için uygulama ortamlarının hazırlanması.”

Bu bağlamda yukarıda verilen ders içeriği hem teorik hem de uygulamalı olarak işlenmiştir. Çalışmanın amacı konuşma eğitimi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerilerine ve konuşma kaygılarına etkisini incelemektir. Araştırmanın temel problem durumuyla ilgili şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Konuşma eğitimi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerilerine etkisi var mıdır?
2. Konuşma eğitimi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarına etkisi var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Konuşma eğitimi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerilerine ve konuşma kaygılarına etkisinin araştırıldığı bu çalışmada deneysel desen kullanılmıştır.

Bu desen araştırmacı tarafından oluşturulan farkların bağımlı değişken üzerindeki etkisini test etmeye yönelik çalışmalardır. Bu tür çalışmalarda araştırmacı amacını gerçekleştirmek için bağımsız değişkenin düzeyleri olan işlem gruplarına seçkisiz atama yapmak ve dışsal değişkenleri kontrol altına almak durumundadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2013). Çalışma bir ders dönemini kapsamaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Muş Alparslan Üniversitesi Türkçe eğitimi ana bilim dalında öğrenim gören 2. ve 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. 2. sınıf öğrencileri kontrol grubunu, 3. sınıf öğrencileri deney grubunu oluşturmaktadır.

Kontrol grubu = 35 kişi

Deney grubu = 30 kişi

Deney grubunda yapılan uygulamalar

Deney grubunda dönem boyunca içeriği YÖK (2007) tarafından belirlenen Anlatma Teknikleri I: Konuşma Eğitimi (2-2-3) dersi işlenmiştir. Aynı zamanda bu dersin uygulama kısmında da içeriğine yönelik uygulamalar da yapılmıştır.

Kontrol grubunda yapılan uygulamalar

Kontrol grubunda ön test yapıldıktan sonra içeriği YÖK (2007) tarafından belirlenen Türkçe öğretmenliğine ait 2. sınıf dersleri işlenmiştir. Eğitim-öğretim döneminin bitiminde son test yapılmış ve çalışma bitirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışma kapsamında kullanılan ölçme araçları için yazarlardan gerekli izinler alınmış olup çalışmanın sonunda ekler kısmında verilmiştir.

Araştırmada şu veri toplama araçları kullanılmıştır.

Eleştirel Konuşma Becerisi Ölçeği

Eleştirel Konuşma Becerisi Ölçeği, Söylemez (2015) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 32 maddeden oluşmaktadır. 5'li likert tipindedir. Öleekten alınabilecek en düşük puan 32, en yüksek puan ise 160'tır. Öğrencilerin puanının yüksek olması eleştirel konuşma becerilerinin yüksek olduğunu, düşük olması da eleştirel konuşma becerilerinin de düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada Eleştirel Konuşma Becerileri ölçeğinin güvenilirliği Cronbach's Alpha=0,830 olarak yüksek bulunmuştur.

Konuşma Kaygısı Ölçeği

Konuşma Kaygısı Ölçeği, Sevim (2012) tarafından geliştirilmiş ve beş basamaklı likert derecelleme ölçeğine göre yapılandırılmış 20 maddeden oluşmaktadır. Öleekteki maddelerin tamamı anlamsal olarak olumsuz ifadeler içermektedir. Öleekte yer alan 20 maddenin tamamı anlamca olumsuz yargılardan oluşmaktadır. Öleekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100'dür. Öleekte,

20-36 puan aralığı "çok düşük düzeyde kaygı",

37-52 puan aralığı "düşük düzeyde kaygı",

53-68 puan aralığı "orta düzeyde kaygı",

69-84 puan aralığının "yüksek düzey kaygı",

85-100 puan aralığının ise "çok yüksek kaygı" olarak değerlendirilmektedir.

Bu araştırmada konuşma kaygısı ölçeğinin güvenilirliği Cronbach's Alpha=0,878 olarak yüksek bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler bir istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Ölçek puanlarının gruplar arasındaki farkı bağımsız gruplar t-testi ile grup içerisindeki değişimleri eşleşmiş grup t-testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmada yer alan problem sorularına yönelik ulaşılan bulgular yer almaktadır.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Konuşma Becerilerine İlişkin Bulgular

Tablo 1. *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Konuşma Becerileri Puanlarının Gruplara Göre Farklılaşma Durumu*

	Grup	N	Ort	Ss	t	sd	p
Eleştirel Konuşma Becerileri <i>Ön test</i>	Deney	35	126,800	15,898	-0,647	63	0,520
	Kontrol	30	129,000	10,465			
Eleştirel Konuşma Becerileri <i>Son test</i>	Deney	35	129,514	18,363	-0,590	63	0,557
	Kontrol	30	131,867	12,722			

Bağımsız Gruplar T-Testi

Tablo 1 incelendiğinde Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerileri ön test ortalamaları grup değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t_{(63)}=-0,647$; $p=0,520>0,05$). Deney grubunun eleştirel konuşma becerileri ön test ortalama puanı $X=126$ iken kontrol grubunun eleştirel konuşma becerileri ön test ortalama puanının $X=129$ olduğu görülmektedir. Bu bulgu deney ve kontrol gruplarının uygulamaya birbirine çok yakın puanlarla başladıklarını göstermektedir.

Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerileri son test ortalamaları grup değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t_{(63)}=-0,590$; $p=0,557>0,05$).

Tablo 2. *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Deney Grubu Eleştirel Konuşma Becerileri Ön test ve Son test Puanlarının Karşılaştırılması*

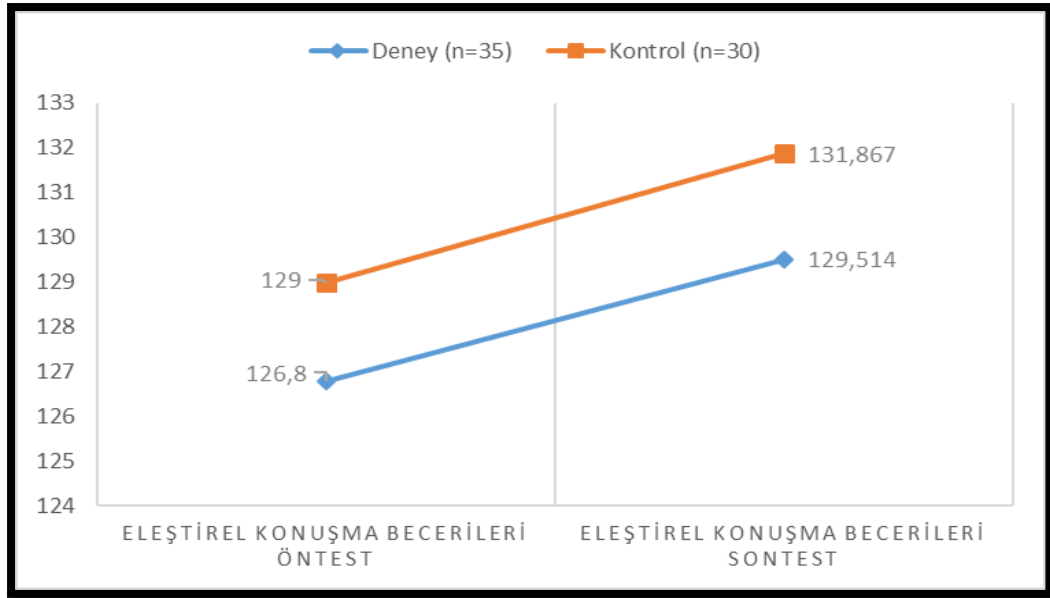
Ölçümler	Ön test		Son test		N	t	p
	Ort	Ss	Ort	Ss			
Eleştirel Konuşma Becerileri	126,800	15,898	129,514	18,363	35	-1,056	0,299

Tablo 2 incelendiğinde deney grubunda eleştirel konuşma becerileri ön test değerine ($\bar{x}=126,800$) göre eleştirel konuşma becerileri son test değerindeki ($\bar{x}=129,514$) artış anlamlı bulunmamıştır ($p=0,299>0,05$). Deney grubunun eleştirel konuşma becerileri ön test puanı 126 iken son test ortalama puanı 129'a yükselmiş ancak bu artış istatistiksel olarak anlamlı farkın oluşmasını sağlamamıştır. Bu bulgu mevcut konuşma eğitimi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerilerini kısmen de olsa arttırdığını göstermektedir.

Tablo 3. *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Kontrol Grubu Eleştirel Konuşma Becerileri Ön test ve Son test Puanlarının Karşılaştırılması*

Ölçümler	Ön test		Son test		N	t	p
	Ort	Ss	Ort	Ss			
Eleştirel Konuşma Becerileri	129,000	10,465	131,867	12,722	30	-1,912	0,066

Tablo 3 incelendiğinde kontrol grubunda eleştirel konuşma becerileri ön test değerine ($\bar{x}=129,000$) göre eleştirel konuşma becerileri son test değerindeki ($\bar{x}=131,867$) artış anlamlı bulunmamıştır ($p=0,066>0,05$). Kontrol grubunun eleştirel konuşma becerileri ön test puanı 129 iken son test ortalama puanı 131'e yükselmiş ancak bu artış istatistiksel olarak anlamlı farkın oluşmasını sağlamamıştır.

Şekil 1. Deney ve Kontrol Gruplarında Eleştirel Konuşma Becerileri Ön test-Son test Puanları

Şekil 1 incelendiğinde Eleştirel Konuşma Becerileri ön test verilerinde dikkat çekici bir fark yoktur. İki grubun da puanlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Son test verileri incelendiğinde ise hem deney hem de kontrol grubundaki bireylerin eleştirel konuşma beceri puanlarının yükseldiği bulgulanmıştır.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygısına İlişkin Bulgular

Tablo 4. *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygısı Puanlarının Gruplara Göre Farklılaşma Durumu*

	Grup	N	Ort	Ss	t	sd	p
Konuşma Kaygısı Ön test	Deney	35	46,514	12,082	-1,458	63	0,150

	Kontrol	30	50,933	12,292			
Konuşma Kaygısı <i>Son test</i>	Deney	35	41,714	12,036	-2,075	63	0,042
	Kontrol	30	48,000	12,332			

Bağımsız Gruplar T-Testi

Tablo 4 incelendiğinde Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygısı ön test ortalamaları grup değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t_{(63)}=-1,458$; $p=0,150>0,05$).

Kontrol grubunun konuşma kaygısı son test puanları ($\bar{x}=48,000$), deney grubunun konuşma kaygısı son test puanlarından ($\bar{x}=41,714$) yüksek bulunmuştur ($t_{(63)}=-2,075$; $p=0,042>0,05$). Bu da anlamlı farkın oluşmasını sağlamıştır.

Tablo 5. *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Deney Grubu Konuşma Kaygısı Ön test ve Son test Puanlarının Karşılaştırılması*

Ölçümler	Ön test		Son test		N	t	p
	Ort	Ss	Ort	Ss			
Konuşma Kaygısı	46,514	12,082	41,714	12,036	35	3,382	0,002

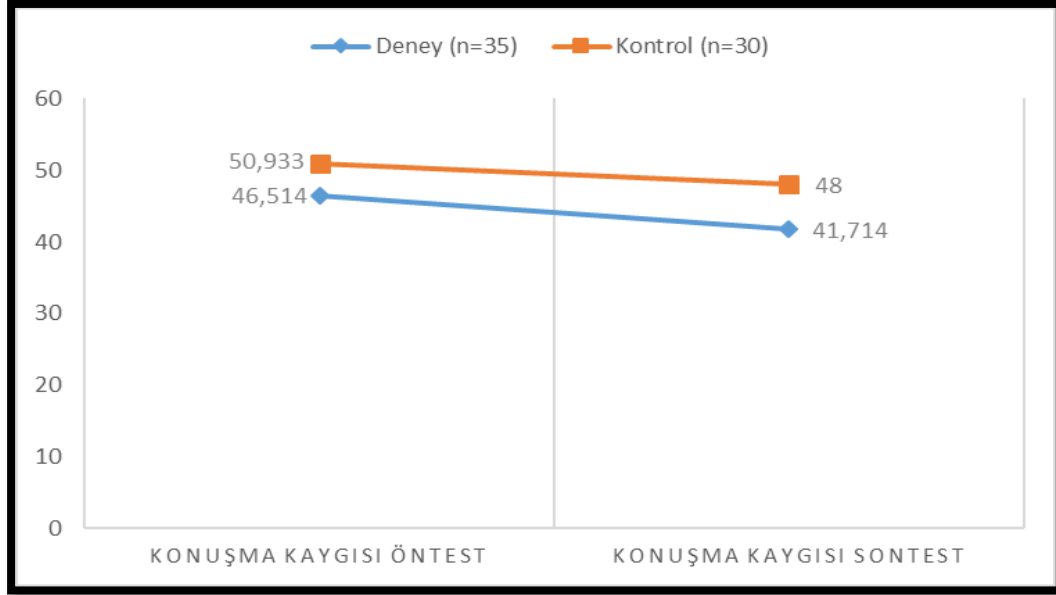
Tablo 5 incelendiğinde Türkçe öğretmeni adaylarının deney grubunda konuşma kaygısı ön test değerine ($\bar{x}=46,514$) göre konuşma kaygısı son test değerindeki ($\bar{x}=41,714$) düşüş anlamlı bulunmuştur ($p=0,002<0,05$). Bu bulgu mevcut konuşma eğitimi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarını düşürdüğünü göstermektedir.

Tablo 6. *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Kontrol Grubu Konuşma Kaygısı Ön test ve Son test Puanlarının Karşılaştırılması*

Ölçümler	Ön test		Son test		N	t	p
	Ort	Ss	Ort	Ss			
Konuşma Kaygısı	50,933	12,292	48,000	12,332	30	1,533	0,136

Tablo 6 incelendiğinde kontrol grubunda konuşma kaygısı ön test değerine ($\bar{x}=50,933$) göre konuşma kaygısı son test değerindeki ($\bar{x}=48,000$) düşüş anlamlı bulunmamıştır ($p=0,136>0,05$).

Şekil 2. Türkçe Öğretmeni Adaylarının Deney ve Kontrol Gruplarında Konuşma Kaygısı Ön test-Son test Puanları

Şekil 2 incelendiğinde Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygısı ön test verilerinde dikkat çekici bir fark yoktur. İki grubun da puanlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Son test verileri incelendiğinde ise hem deney hem de kontrol grubundaki bireylerin konuşma kaygısı puanlarının düştüğü ancak deney grubundaki düşüşün daha anlamlı bir düşüş olduğu bulgulanmıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Konuşma eğitimi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerilerine ve konuşma kaygılarına etkisinin araştırıldığı bu çalışmada çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlar alan yazında yapılan çalışmalar bağlamında değerlendirilmiş ve tartışılmıştır.

Çalışma kapsamında konuşma eğitimi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarını azalttığı tespit edilmiştir. Deney grubu öğrencilerinin konuşma kaygısı ön test puanları 46 iken dönem sonunda yapılan son test çalışmasında bu puanın 41'e düştüğü bulgulanmıştır. Bu da mevcut konuşma eğitimi dersinin (YÖK, 2007) Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarını düşürdüğünü göstermektedir. Ayrıca deney grubundaki yani uygulamanın yapıldığı Türkçe öğretmeni adaylarının hem ön test hem de son test verilerinde '*düşük düzeyde*' konuşma kaygısına sahip olduğunu da göstermektedir. Katrancı ve Kuşdemir (2015: 440) sözlü anlatım dersine yönelik yaptıkları bir uygulama sonucunda öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeylerinin ön testte *orta*; son testte ise *düşük düzeyde* olduğunu tespit etmişlerdir. İlgili çalışmanın sonuçlarının bu çalışma sonucu ile benzerlik gösterdiği saptanmıştır. İşcan ve Karagöz (2016) Türkçe Öğretmenliği lisans öğrencilerinin konuşma kaygı düzeylerini belirledikleri çalışmada öğrencilerin konuşmacı odaklı kaygı düzeylerinin genel olarak yüksek olduğu, bu sonucun çıkmasında öğrencilerin özellikle alan bilgilerini yetersiz hissetmelerinin, özgüven

eksikliğinin ve topluluk karşısında konuşma konusunda yeterince pratik yapmamalarının etkili olduğunu belirlemiştir. Yine araştırma sonucuna göre öğrencilerin çevre odaklı ve konuşma psikolojisi kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Mert'in (2015) yaptığı "Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygılarına İlişkin Bir İnceleme" isimli çalışmanın sonuçlarına göre Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerinin zayıf olduğu bulgulanmıştır. Kardaş (2015) ikinci dili Türkçe olan çok dilli Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe konuşma kaygılarını araştırdığı çalışmasında bu öğrencilerin konuşma kaygı düzeylerinin 'düşük' olduğunu tespit etmiştir. Şen (2017) Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının değerlendirdiği çalışmasında adayların düşük düzeyde konuşma kaygısı düzeyinde olduklarını bulgulanmıştır. Kaygı gibi önemli bir kavramın çalışmalarda görüldüğü gibi çoğunlukla 'düşük' düzeyde olduğu görülmektedir. Benzer bir sonucun ortaokul öğrencilerinde de olduğu görülmektedir. Kavruk ve Deniz (2015) ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygılarını inceledikleri çalışmalarında bu öğrencilerin konuşma düzeylerinin 'düşük' olduğunu tespit etmişlerdir.

Çalışma kapsamındaki bir diğer sonuç ise konuşma eğitimi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerilerine etkisinin incelenmesidir. Deney ve kontrol gruplarının eleştirel konuşma becerileri ön test verilerinde dikkat çekici bir fark yoktur. İki grubun da puanlarının birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir. Son test verileri incelendiğinde ise hem deney hem de kontrol grubundaki bireylerin eleştirel konuşma beceri puanlarının yükseldiği ancak anlamlı farkın oluşmasının sağlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Deney grubunun eleştirel konuşma becerisi ön test puanı 126 iken son testte bu puan 129'a yükselmiştir. Yani mevcut konuşma eğitimi dersi içeriği Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerilerini kısmen de olsa yükseltmiştir. Bu bağlamda söz konusu içeriğin olumlu olduğu ifade edilebilir. Ancak burada önemli olan bir başka hususun ise dersi yürüten akademisyenin yaptığı uygulamalar olduğu söylenebilir. Çünkü söz konusu uygulamalar öğrencilerin eleştirel konuşma becerilerini doğrudan etkilemektedir. Alan yazında Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerilerini inceleyen bir çalışma bulunamadığından söz konusu sonuçla ilgili tartışmaya gidilememiştir.

Çalışmada ulaşılan sonuçlar bağlamında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Benzer uygulama Türkçe öğretmenliği programında yürütülen diğer temel dil becerileri (okuma, dinleme, yazma) dersleri için de yapılabilir.

- Türkçe öğretmenliği ana bilim dalında 2018'den itibaren yeni müfredat uygulanmaya başlamıştır. Dolayısıyla konuşma eğitimi dersinin yeni müfredata göre uygulanacağı dönemde böyle bir çalışma yapılabilir. Eski ve yeni konuşma eğitimi derslerin etkileri bu bağlamda değerlendirilebilir.

- Alan yazın incelendiğinde Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerilerini inceleyen herhangi bir çalışma bulunamamıştır. Bu bağlamda Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerilerini inceleyen bir çalışma yapılabilir.

- Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel konuşma becerilerini etkileyen unsurlar hakkında da uygulamaya dayalı çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Adalı, O. (2003). *Anlamak ve Anlatmak*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Baki, Y. and Karakuş, N. (2015). A Research on Speech Anxiety of Prospective Turkish Teachers. *Anthropologist*, 21 (1,2): 271-276.
- Bulut, K., Açık, F. ve Çiftçi, Ö. (2016). Mikro Öğretim Tekniğinin Türkçe Öğretmen Adaylarının Konuşma Becerilerine Etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(1): 134-150.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çongur, H. R. (1995). Söz Sanatı. *TÖMER Dil Dergisi*, 28.
- Gürzap, C. (2010). *Söz söyleme ve diksiyon*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- İşcan, A.; Karagöz, B. (2016). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygılarının İncelenmesi (Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* Cilt 17, Sayı 3, Sayfa 193-206.
- Karadüz, A. (2010). Dil becerileri ve eleştirel düşünme. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/3.s:1566-93*.
- Kardaş, M. N. (2015). İkinci dili Türkçe olan çok dilli Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe konuşma kaygıları ve bu kaygıların bazı değişkenlerle ilişkisi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10, 541-556.
- Katrancı, M.; Kuşdemir, Y. (2015). Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi: sözlü anlatım dersine yönelik bir uygulama. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 415-445.
- Kavruk, H., ve Deniz, E. (2015). Ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları (Samsun ili örneği). *Journal of Language and Literature*, 15, 63-89.
- MEB. (2009). İlköğretim okulları Türkçe dersi (1-5. Sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu. Ankara: Milli Eğitim Yayınevi.
- Mert, E. L. (2015). Türkçe öğretmen adaylarının konuşma kaygılarına ilişkin bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8/37, 784-789.
- TDK (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Sevim, O. (2012). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeği: bir geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2-Spring), 927-937.
- Söylemez, Y. (2015). Ortaokul öğrencilerine yönelik eleştirel temel dil becerileri ölçeklerinin geliştirilmesi. *Yayımlanmamış doktora tezi*. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Şen, Ü. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 70-84.
- YÖK. (2007). *Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı*. 6 Şubat 2019 tarihinde http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/turkce_ogretmenligi.pdf/d0d11c2d-bc83-4186-8717-b33597eb8eb6 sayfasından erişilmiştir.

EKLER: ÇALIŞMADA KULLANILACAK ÖLÇME ARAÇLARI İÇİN YAZARLARDAN ALINAN İZİNLER

Ölçek için izin Gelen kutusu ☆

 ben 17 Şub 2019
alıcı: oguzhan-sevim ↩ ⋮

Sayın hocam merhabalar
Geliştirmiş olduğunuz Öğretmen adayları için konuşma kaygısı ölçeğini akademik bir çalışmada kullanmak istiyorum. İzninizi rica ediyorum
Dr öğretim üyesi bünyamin sarıkaya

 Oğuzhan Sevim 18 Şub 2019
alıcı: ben ↩ ⋮

Bünyamin Hocam, ölçeği kullanabilirsiniz. Kolaylıklar dilerim.
Doç. Dr. Oğuzhan SEVİM

[Outlook](#)'tan gönderildi

Gönderen: Bünyamin SARIKAYA
<b.sarikaya@alparslan.edu.tr>
Gönderildi: 17 Şubat 2019 Pazar 14:17
Kime: oguzhan-sevim@windowslive.com
Konu: Ölçek için izin

...

[İLETİNİN TAMAMINI GÖSTER](#)

Ölçek için izin Gelen kutusu ☆

 ben 17 Şub 2019
alıcı: kiokagan ↩ ⋮

Değerli hocam merhabalar
Geliştirmiş olduğunuz eleştirel konuşma becerisi ölçeğinizi akademik bir çalışmada kullanmak istiyorum.
İzninizi rica ediyorum
Dr öğretim üyesi bünyamin sarıkaya

 Yusuf SÖYLEMEZ 19 Şub 2019
alıcı: ben ↩ ⋮

Ölçeği kullanmanızda bir sakınca yoktur.

17.02.2019, 13:17, "Bünyamin SARIKAYA"
<b.sarikaya@alparslan.edu.tr>:

...

↩ Yanıtla ➔ Yönlendir